

with the formation of skills and personality of the doctor in COVID-19 pandemic situation..

REFERENCES

1. Малиновська О.Л. Деякі історичні та теоретичні аспекти дистанційного навчання. / О.Л. Малиновська, С.Р. Масон, О.А. Чаплик // Науковий вісник НЛТУ України. – 2017. – Вип. 27(4). – с. 186–188.
2. Ferrel M.N. The impact of COVID-19 on medical education. /M.N. Ferrel, J.J. Ryan // Cureus. – 2020. – № 12(3). – р. 74.
3. Скрипко В.Д. Використання дистанційних технологій в процесі навчання лікарів-інтернів хірургічного профілю /В.Д. Скрипко // Вісник проблем біології і медицини. – 2018. – Вип.1, т. 1 (142). – с. 240-242.
4. Драбовський В.С. Імплементация інформаційних технологій в процес навчання на кафедрах хірургічного профілю. / В.С. Драбовський // Scientific and pedagogic intership “Innovative methods for the organization of educational process for medical students in Ukraine and EU countries” : Intersheep pceedings, August 3 – September 11, 2020. Wloclawek : Izdevnieciba “Baltija Publishing”, 2020. – с. 44-47.
5. Сучасні методики викладання хірургічних дисциплін в медичному коледжі / В. С. Драбовський, Ж. П. Кундій, Н. В. Мартиненко, А. Л. Челішвілі, О. С. Осіпов // Всеукраїнська науково-методична інтернет-конференція, присвячена Дню заснування закладу освіти : матеріали конференції, 15 жовтня 2018 р. – Черкаси, 2018. – С. 245–247.

УДК 378.6:61.016:811.111

*Дубровіна О.В., Борисова З.О., Лещенко Т.О.,
Горбаченко О.Б., Коровіна Л.Д.*

Українська медична стоматологічна академія, м. Полтава ОПТИМІЗАЦІЯ ВИКЛАДАННЯ ЛАТИНСЬКОЇ, УКРАЇНСЬКОЇ Й АНГЛІЙСЬКОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ НА РІВНІ ДОДИПЛОМНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Оптимізація викладання латинської, української й англійської професійної термінології студентам, починаючи з 1-го курсу, в поєднанні зі щоденним індивідуальним моніторингом тестових завдань при підготовці до ліцензійних інтегрованих іспитів «КРОК 1» і «КРОК 2» підвищить якість додипломної медичної освіти й рівень лінгвістичної особистості в майбутніх лікарів у медичних закладах вищої освіти України.

Ключові слова: *латинська, українська й англійська професійна термінологія, лінгвістична компетентність, навчальна історія хвороби, додипломна вища медична освіта, субтести, індивідуальний моніторинг, ліцензійний інтегрований іспит, «КРОК 1», «КРОК 2», медичні заклади вищої освіти України.*

Optimization of teaching Latin, Ukrainian and English professional terminology to students, starting from the 1-st year, in combination with daily individual monitoring of test tasks in preparation for the licensed integrated exams “KROK 1” and “KROK 2” will improve the quality of undergraduate medical education and the level of linguistic personality in future doctors in higher medical educational institutions of Ukraine.

Key words: *Latin, Ukrainian and English professional terminology, linguistic competence, educational history of the disease, undergraduate higher medical education, subtests, individual monitoring, licensed integrated exam, “KROK 1”, “KROK 2”,*

Вступ. Поглиблене вивчення латинської, української й англійської професійної термінології, починаючи з 1-го курсу навчання студентів медичних ЗВО, – це дуже відповідальний крок для оволодіння майбутньою професією [3; 8; 15; 16]. Необхідно правильно почати вивчення цих мов, щоб студенти з 1-го курсу зрозуміли важливість впливу латинської, української й англійської професійної термінології на професійну додипломну підготовку й рівень лінгвістичної особистості майбутніх лікарів [6; 7; 13; 14; 17]. Саме на якість медичної освіти лікарів як обов'язкової складової реалізації реформи охорони здоров'я в Україні впливає поетапне покращення додипломної підготовки здобувачів ступеня вищої освіти “Магістр” за всіма спеціальностями галузі знань “Охорона здоров'я” [2; 4; 5; 11].

Мета роботи – оптимізація додипломного викладання латинської, української та англійської професійної термінології з формуванням професійного рівня комунікативної особистості в майбутніх лікарів у медичних закладах вищої освіти (ЗВО) України.

Результати власних досліджень. Методом дослідження стало вивчення інформативних джерел щодо оптимізації викладання латинської, української й англійської професійної термінології під час додипломної підготовки [7;13;14] і впливу на професійний рівень комунікативно-лінгвістичної компетентності особистості (КЛКО) у майбутніх лікарів за допомогою емотивного контент-аналізу [1; 9; 10]. Шляхом порівняльно-історичної квантифікаційної обробки літературних джерел на отриману інформацію нами сформовано власний погляд. З метою оптимізації викладання латинської, української й англійської професійної термінології на етапі додипломної підготовки й формування професійного рівня КЛКО у майбутніх лікарів ми пропонуємо низку методичних прийомів.

По-перше, викладачам на кожній теоретичній кафедрі продемонструвати студентам медичних ЗВО України, починаючи з 1-го курсу, новий інтерактивний навчально-методичний підхід до викладання латинської, української й англійської професійної термінології у вигляді алгоритму професійної роботи з “навчальною історією хвороби” (НІХ) із різних спеціальностей. Коли викладач уперше продемонструє студентам 1-го курсу роздруковану анонімну НІХ із заповненими всіма її частинами (суб'єктивна й об'єктивна частини НІХ, результати об'єктивного обстеження, попередній, клінічний і остаточний діагнози), підкресливши ту частину НІХ, яка стосується теми практичного заняття згідно з діагнозом, цей інформаційний потік медичної термінології трьома мовами (українська, латинська, англійська) позитивно вплине на розвиток клінічного мислення майбутнього лікаря. Таким чином, викладачі теоретичних кафедр своєю інтерактивною навчально-методичною роботою над НІХ допоможуть упровадити поетапно в додипломну медичну освіту термін «пропедевтика», який походить від грец. *προλαβείω*, що означає «попередньо навчаю, готую». На наступне практичне заняття студент роздрукує НІХ і самостійно виділить ту її частину, яку буде обговорено згідно з темою практичного заняття на новій теоретичній дисципліні. Далі за допомогою навчальної електронної медичної системи, подібної *Helsinki.me*, студент під курацією викладача на базі доступу із системи класу в навчальній електронній системі самостійно буде створювати НІХ, присвячені різним діагнозам, що постійно сприятиме ІМ латинської, української й англійської

професійної термінології під час інтерактивної фахової комунікації в медичних ЗВО України. Це водночас підвищить рівень володіння студентами іноземною мовою професійного спрямування, яка необхідна для складання субтестів [6]. Викладачам теоретичних кафедр необхідно використовувати свої особисті напрацювання з навчально-методичної літератури (інтернет-архів навчально-методичної літератури ЗВО) і тестові завдання ліцензійного інтегрованого іспиту (ЛІ) «КРОК 1» і «КРОК 2», які відповідають не тільки темі практичного зняття, а й різним розділам навчальної історії хвороби, – медична картка амбулаторного хворого (форма №025/0), медична картка стоматологічного хворого (форма №043/0), електронна медична картка (ЕМК) – з якими в майбутньому постійно працюватимуть випускники медичних ЗВО України під час прогнозування та визначення діагнозу у хворих. Студенти спочатку будуть збентежені змістовим обсягом інформаційного потоку, але зрозуміють семантику великої кількості незнайомих медичних термінів одразу трьома мовами (латинська, українська, англійська), їх принципову важливість у щоденній підготовці до кожної теми практичного заняття.

По-друге, під час роботи студентів із запропонованою викладачами НІХ із різних спеціальностей кожна незнайома частина історії хвороби (приміром, об'єктивні методи обстеження хворого: біохімічні аналізи крові й сечі, рентгенологічні, цитологічні й патоморфологічні дані, ЕКГ, УЗД та ін.) стане сходинкою до засвоєння нової латинської, української й англійської професійної термінології на теоретичних дисциплінах при порівнянні нормальних показників із патологічними – як *базис*, а потім, для засвоєння й використання професійних знань і вмінь, що потужно впливає на розвиток клінічного мислення на клінічних кафедрах, – як *надбудова* поетапної додипломної підготовки випускників у медичних ЗВО України.

По третє, пропонуємо під час роботи студентів із НІХ розширити межі поетапної міждисциплінарної інтеграції завдяки щоденному оформленню медичної документації, особливо в електронному вигляді, а саме, у створеній у майбутньому навчальній електронній медичній системі, яка буде імітувати існуючу електронну медичну систему (Helsi.me), – і на амбулаторному прийомі пацієнтів, і в стаціонарі. Ми пропонуємо, щоб у майбутньому в медичних ЗВО студенти вивчали навчальну електронну систему, подібну Helsi.me, що має бути розроблена двома мовами (українська, англійська) й адаптована за допомогою створеного навчального програмного забезпечення для різних рівнів підготовки студентів, починаючи з 1-го курсу. Покращення професійних письмових і мовних навичок у студентів медичних ЗВО завдяки щоденному індивідуальному моніторингу з латинської, української й англійської професійної термінології дозволить підвищити професійний рівень додипломної підготовки й позитивно вплине на лінгвістичну компетентність особистості, на фахову комунікацію й обмін медичною інформацією (фахова мова) між майбутніми лікарями.

По-четверте, зацікавленість студентів, починаючи з 1-го курсу, тільки зросте, особливо коли НІХ із різними діагнозами будуть із ним мандрувати від теоретичних кафедр на клінічні, де майбутні лікарі без напруження з'ясують суб'єктивні й об'єктивні методи обстеження хворих, а також нормальні показники людини в порівнянні з патологічними у хворих, доцільність усіх методів обстеження хворого й призначеного йому лікування. Саме тоді викладачі допоможуть студентам зв'язувати українські, латинські та грецькі медичні терміни,

які необхідні, щоб використовувати їх для встановлення діагнозів хворим. Приміром, термін *стоматит* (від грец. *stoma* – рот) – це запалення слизової оболонки порожнини рота. Цей переклад із грецької мови студенти найкраще запам'ятовують власне при встановленні діагнозу *стоматит* у хворого. Саме викладачі нормальної анатомії, латинської, української й англійської мов звернуть увагу студентів на зв'язок цих мов, які потрібні у фаховому спілкуванні.

По-п'яте, новий навчально-методичний підхід у вигляді алгоритму навчально-методичної роботи з НІХ у напрямі міждисциплінарної інтеграції від теоретичних до клінічних кафедр із різних спеціальностей стимулює студентів 3-6 курсів до постійного індивідуального моніторингу засвоєної на 1 і 2 курсах латинської, української й англійської професійної термінології. Тим більше, що саме це прискорить процес адаптації студентів із 1-го курсу до вивчення об'ємної навчально-методичної інформації з латинської й англійської професійної термінології, потрібної для складання субтестів з іноземної мови професійного спрямування ліцензійного інтегрованого іспиту (ЛІІ) “Крок 1. Стоматологія”, особливо в поєднанні зі щоденним індивідуальним моніторингом (ІМ) тестових завдань до всіх тем практичних занять із 9 навчальних дисциплін (НД) при підготовці до ЛІІ «КРОК 1» і з 7 НД – до ЛІІ «КРОК 2», підвищить якість медичної освіти у студентів медичного і стоматологічного факультетів медичних ЗВО України [12]. Щорічно на кожній клінічній кафедрі при написанні історії хвороби використовують термінологію за класифікацією. Оскільки студент використовує для написання історії хвороби термінологію з однієї теми, яку вивчає, він зрозуміє навички написання (форма № 025/0, форма № 043/0) одного з діагнозів відповідно до однієї класифікації, а не з усіх класифікацій кожної патології з різних клінічних дисциплін. Задля з'ясування іншої патології він використає свій конспект, коли напише анамнестичні дані (*pars officialis*, *molestiae aegroti*, *Anamnesis morbi*, *Anamnesis vitae*, *anamnesis communis*) і дані об'єктивного статусу під час роботи своїх колег або на огляді хворих із викладачем. Лікаря-інтерна щоденно в майбутньому чекає незліченна кількість оформлень історій хвороб із різноманітними діагнозами на амбулаторному або стаціонарному прийомі пацієнтів у клініках. Саме тоді згадають випускники медичних ЗВО вивчену за 5-6 років латинську, українську й англійську професійну медичну термінологію, бо без самостійно опрацьованих НІХ й самостійно напрацьованих архівів медичних термінів на початку своєї професійної діяльності в лікарів-інтернів виникнуть труднощі під час установаження діагнозів хворим.

По-шосте, ми пропонуємо в медичних ЗВО створити архів найкращих навчальних історій хвороби, які необхідні викладачам для проведення практичних занять, а студентам – для самостійної роботи в комп'ютерних залах бібліотек або дистанційно, починаючи з перших курсів навчання, особливо в умовах пандемії Covid-19. Поступове дистанційне написання історії хвороби з різних клінічних дисциплін дозволить майбутнім лікарям швидше запам'ятати латинську, українську й англійську професійну медичну термінологію, необхідну під час заповнення електронних медичних карток пацієнтів з урахуванням нозології (класифікація й номенклатура хвороб), вивчених тем протягом 5-6 років навчання в медичних ЗВО. Також ми пропонуємо на практичних заняттях клінічних кафедр організувати “навчальні консиліуми” між студентами під керівництвом викладачів кафедр, а під час пандемії – у режимі online. Це дозволить постійно на кожному практичному занятті окремо розібрати кожну історію хвороби, які

підготували студенти в групі й на курсі. Найкращі НІХ варто зберігати в архівах медичних ЗВО і проводити відеозапис консиліумів. Під час таких навчальних консиліумів студенти швидше відпрацюють свої мовні професійні навички в письмовому й усному вигляді. Викладачі скеровують і коректують навчальний медичний дискурс студентів, а задля їхнього правильного клінічного мислення підбивають підсумки, опрацьовують недоліки, вказують на помилки в засвоєних знаннях. Така мотивація підготує студентів до справжніх клінічних консиліумів у майбутньому, де вони, сформувавши професійні навички лінгвістичного компонента фахової комунікації професійного напрямку, будуть почуватися впевнено під час роботи в клініках, особливо на дистанційних консультаціях у період пандемії. Саме тоді вони не боятимуться щогодинного відеоспостереження в операційних, на консиліумах і амбулаторному прийомі, що чекає їх у майбутньому.

Висновок. Коли студенти на клінічних кафедрах отримують одного хворого для курації при написанні історії хвороби, їм зазвичай ще важко вибрати з комплексу засвоєних знань і вмінь необхідну інформацію, яку потрібно використати в конкретній клінічній ситуації. Щорічний ІМ вивчення латинської, української й англійської професійної термінології з використанням пропонованого нами нового інтерактивного навчально-методичного підходу у вигляді алгоритму професійної роботи з НІХ із різних спеціальностей на кожній теоретичній кафедрі підвищить рівень підготовки і розвине лінгвістичну особистість майбутніх лікарів. Отже, постійний ІМ латинської, української й англійської професійної термінології на теоретичному й прикладному рівнях лінгвістики під час поетапного написання НІХ із 1-го курсу покращить медичний дискурс у фаховій комунікації майбутніх лікарів. Це дозволить їм професійніше оволодіти написанням медичної документації (форма №025/0, форма №043/0, ЕМК), що прискорить обмін медичною інформацією між фахівцями й пацієнтами, оформлення історій хвороби пацієнтів, щоденно на амбулаторному прийомі й у стаціонарі, в електронній медичній системі (Helsi.me), створеній для пацієнтів, лікарів, державних і приватних медичних закладів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. – К.: Академія, 2004. – 342 с.
2. Булах І. Є. Аналіз результатів складання студентами громадянами України субтесту з іноземної мови професійного спрямування ліцензійного іспиту «КРОК 1.Стоматологія» / І. Є. Булах, Л. П. Войтенко, М. Р. Мруга //Актуальні питання вищої медичної освіти в Україні (з дистанційним під'єднанням ВМ (Ф) НЗ України за допомогою відео-конференції та зв'язку): матеріали XV Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (Тернопіль, 17–18 трав. 2018 р.). – Тернопіль : ТДМУ, 2018. – С.3-9.
3. Досвід підготовки іноземних студентів до задачі ліцензійного інтегрованого іспиту “Крок 1.Стоматологія” / В.М. Волошинович // Галицький лікарський вісник. –2013, т. 20, № 3. – С.116-117.
4. Дубровіна О. В. Форми підвищення рівня професійної підготовки студентів із пропедевтики хірургічної стоматології за європейським стандартом вищої професійної освіти /О.В. Дубровіна, О.Б. Горбаченко, М. П. Митченко // Європейський вибір – невід'ємна складова розвитку вищої медичної освіти України : матеріали навч.-метод. конф. – Полтава, 2013. – С. 52–55.

5. Інноваційні технології оптимізації самостійної роботи студентів при підготовці майбутніх лікарів-стоматологів із пропедевтики хірургічної стоматології та анатомії людини у вищих медичних навчальних закладах України / О. В. Дубровіна, А. І. Панькевич, О. О. Шерстюк [та ін.] // Інноваційні технології в організації самостійної роботи студентів медичних освітніх закладів : матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 23 березня 2017 р. – Полтава, 2017. – С. 54–55.
6. IFOM – International Foundations of Medicine – іспит з Міжнародних основ медицини/ Центру тестування при Міністерстві охорони здоров'я України [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://www.testcentr.org.ua/uk/k/ifom>
7. Кульбашна Я. А. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців із стоматології : теоретичні й методичні основи : монографія / Я.А. Кульбашна. – К. : Компас, 2014. – 416 с.
8. Лещенко Т. О. Стоматологічний науковий дискурс: питоме українське vs. іншомовне в термінології / Т. Лещенко, М. Жовнір // Молодий вчений. – 2018. – № 9.1 (61.1). – С. 69–74.
9. Моніторинг як важлива складова покращення якості освіти / М. С. Осійчук, О. П. Волосовець, Ю. С. Пятницький [та ін.] // Медична освіта. – 2014. – № 2. – С. 19–25.
10. Олійник І. Ю. Роль нових технологій у самопідготовці студентів-стоматологів до ліцензійного інтегрованого іспиту “Крок 1.Стоматологія” за кредитно-модульної системи організації навчального процесу / І. Ю. Олійник // Медична освіта. – 2012. – № 3. – С.72–75.
11. Постанова Кабінету Міністрів України № 334 від 28.03.18 «Про затвердження Порядку здійснення єдиного державного кваліфікаційного іспиту для здобувачів ступеня вищої освіти магістр за спеціальностями галузі знань “22 Охорона здоров'я”» [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/334-2018-п/>.
12. Шляхи підвищення якості вищої медичної освіти при підготовці студентів стоматологічного факультету до ліцензійного інтегрованого іспиту / О. В. Дубровіна, О. О. Шерстюк, Я. А. Тарасенко [та ін.] // Актуальні проблеми сучасної вищої медичної освіти в Україні : навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 21 березня 2019 р. – Полтава, 2019. – С. 76–78.
13. Foreign Language Proficiency Test: «Krok 1. Medicine» : manual / О.М. Bieliaieva, О. V. Hordiienko, Yu.V. Lysanets, et al. ; edited by О.М. Bieliaieva. – Kyiv : AUS Medicine Publishing, 2020. – 328 p.
14. Foreign Language Proficiency Test: «Krok 1. Stomatology» : manual / О.М. Bieliaieva, Yu.V. Lysanets, V.H. Kostenko et al. ; edited by О.М. Bieliaieva. – Kyiv : AUS Medicine Publishing, 2020. – 392 p.
15. Leshchenko T. E-learning technologies for learning Ukrainian as a Foreign Language / T. Leshchenko, M. Zhovnir // Paradigmatic view on the concept of world science: Collection of scientific papers «ΛΟΓΟΣ» with Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (August 21, 2020). – Toronto, Canada : European Scientific Platform, 2020. – Vol. 2. – P. 9–12.
16. Leshchenko T. Mind mapping technique in Ukrainian as a foreign language teaching / T. Leshchenko, M. Zhovnir // Tendenze attuali della moderna ricerca scientifica: der Sammlung wissenschaftlicher Arbeiten «ΛΟΓΟΣ» zu den Materialien der internationalen wissenschaftlich-praktischen Konferenz (B. 2), 5. Juni, 2020,

Stuttgart, Deutschland: Europäische Wissenschafts plattform. – Stuttgart, 2020. – P. 20–23.

17. Some questions on passing a subtest of licensing examination “Krok 1” in a foreign language / O. V. Dubrovina, O. M. Bieliaieva, Z. O. Borysova [et al.] // Актуальні проблеми сучасної вищої медичної освіти в Україні: матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 21 березня 2019 р. – Полтава, 2019. – С. 73–75.

УДК 821.111(73) – 31 Керуак. 09

Дюрба Д. В.

Харківський національний медичний університет
ОСМИСЛЕННЯ ФРОНТИРНОЇ ТЕМАТИКИ У ТВОРЧОСТІ БІТНИКІВ

Категорія художнього простору є невід’ємним компонентом структури тексту художнього твору. У ХХ ст. явище простору як таке набуло кардинального переосмислення. Художній простір може реалізуватися у різних варіаціях, залежно від задуму письменника. Для американської літератури надзвичайно важливим є феномен фронтиру. Внаслідок процесів, що історично відбувалися на території Америки, фронтірний простір є вагомою ментальною складовою культури США. Бітники зверталися до тематики фронтиру через те, що вона історично несе в собі культ волі і демократії, фронтір для них – національний архетип, метафора свободи. Важливим елементом фронтірної тематики є дорога, подорож як шлях. Метафора дороги для бітників – це або її мета, пошук цінностей, або вона сама, тобто дорога заради дороги, що і вирізняє трактування і сприйняття образу дороги бітниками.

Ключові слова: бітники, метафора дороги, фронтір, хронотоп, художній простір, кордон, дорога, подорож.

The category of artistic space is integral to the structure of the text of a work of fiction. In the 20 th century, the phenomenon of space alone was reinterpreted in fundamental ways. Artistic space can be implemented in different variations, depending on the writer’s intention. The phenomenon of the frontier is of utmost importance for American literature. Due to the historical processes in the USA, the frontier space has become an important mental component of American culture. Beatniks elaborated the theme of the frontier because it historically carries the cult of freedom and democracy; for them the frontier is a national archetype, a metaphor for freedom. An important element of the frontier theme is the road, and travel as a path. The road as a metaphor for the Beatniks is either a purpose, the search for values, or a thing in itself, i.e. the road for the sake of the road, which distinguishes the interpretation and perception of the image of the road by the Beatniks.

Keywords: Beatniks, road as a metaphor, frontier, chronotope, artistic space, border, road.

Категория художественного пространства является неотъемлемым компонентом структуры текста художественного произведения. В ХХ в. явление пространства было кардинально переосмыслено. Художественное пространство может реализовываться в различных вариациях, в зависимости от замысла писателя. Для американской литературы чрезвычайно важным компонентом является феномен фронтира. В результате исторических процессов, происходящих на территории Америки, фронтірное пространство, его завоевание является весомой ментальной составляющей культуры США. Битники обращались к тематике фронтира так как она исторически несет в себе культ